

Natuurwaardenonderzoek voor MER en bestemmingsplannen Overamstel

Gemeente Amsterdam
Dienst Ruimtelijke Ordening

Beleidsteam Stad

September 2012

1 De effecten van de alternatieven voor natuur

Dienst Ruimtelijke ordening, beleidsteam Stad, Gemeente Amsterdam

Tekst: Auke Brouwer

Veldwerk: Anneke Blokker, Daan van der Elsen, Auke Bouwer

1.1 Inleiding

Bij het onderzoek voor deze m.e.r. staan twee vragen centraal:

- welke effecten kunnen de ontwikkelingen in het plangebied MER Overamstel hebben op de aanwezige natuurwaarde in het gebied en in de directe omgeving daarvan;
- kunnen deze effecten, voor zover ze negatief zijn, worden gecompenseerd of gemitigeerd (verzacht/beperkt)?

Studie- en plangebied

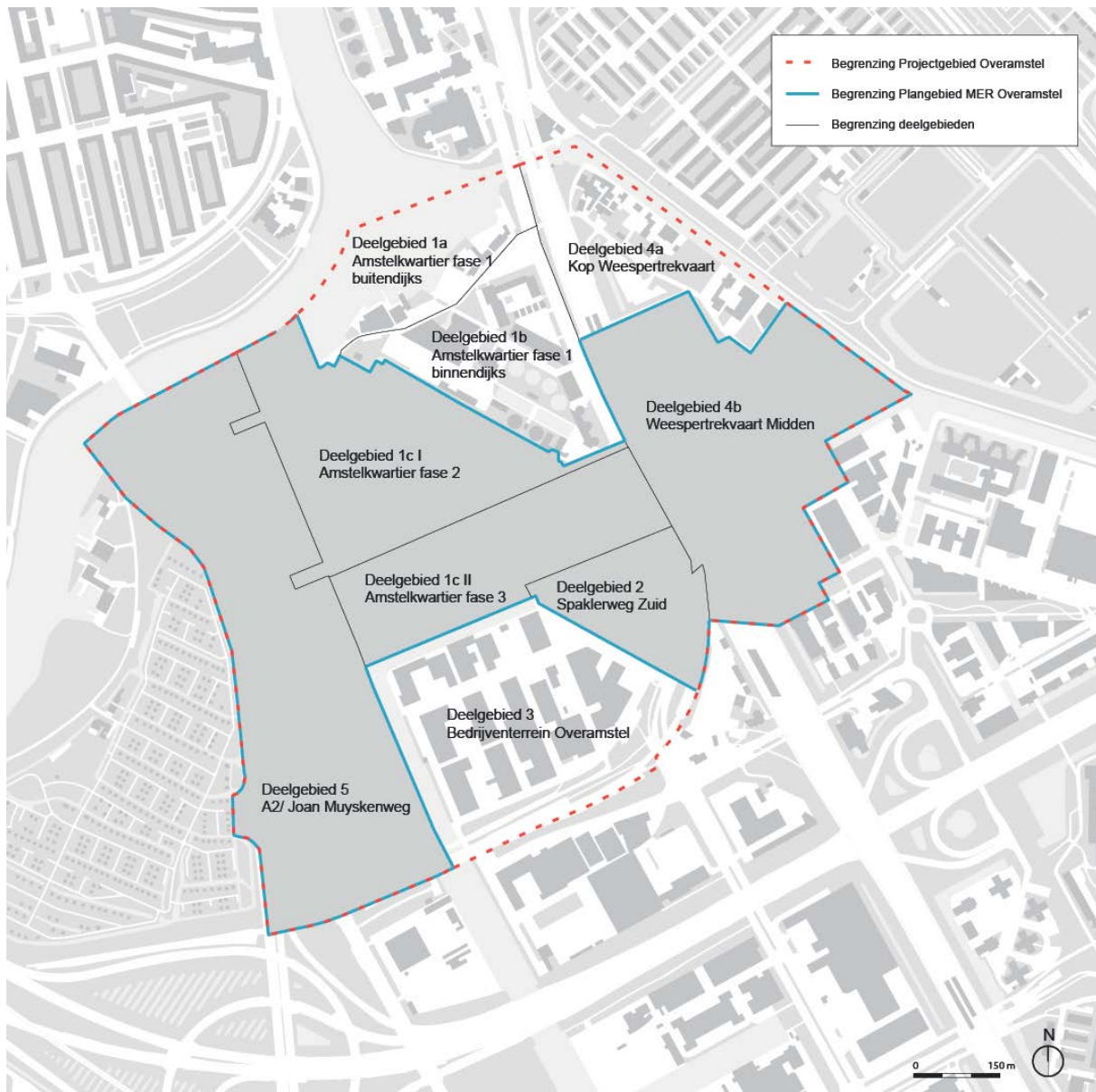
Dit natuurwaardenonderzoek richt zich op het plangebied MER Overamstel. Tot het plangebied MER Overamstel behoren de deelgebieden:

- 1C - Amstelkwartier fase 2 en 3
- 2 Spaklerweg Zuid
- 4B Kop Weespertrekvaart Midden
- 5 A2/Joan Muijskenweg.

Voor zover er in dit onderzoek wordt gesproken over plangebied dan wordt hiermee bedoeld het plangebied MER Overamstel zoals hierboven omschreven.

Voor de overige deelgebieden binnen projectgebied Overamstel zijn onlangs bestemmingsplannen vastgesteld die reeds in de gewenste ontwikkeling voorzien. Deze bestemmingsplannen zijn inmiddels onherroepelijk. Het MER gaat over die deelgebieden binnen Overamstel waarvoor nog geen nieuw bestemmingsplan is vastgesteld maar in de toekomst wel ontwikkelingen zijn voorzien.

Voor deelgebied 1c Amstelkwartier tweede fase en deelgebied 5 A2/Joan Muijskenweg zijn nieuwe bestemmingsplannen in voorbereiding die in een ontwikkeling voorzien. Betreffende deelgebieden maken onderdeel uit van het plangebied MER Overamstel. Om de effecten van deze ontwikkeling inzichtelijk te maken is een alternatief '2023 planontwikkeling' opgesteld. Met deze werkwijze wordt input geleverd voor de onderbouwing van de uitvoerbaarheid van deze bestemmingsplannen.

Figuur 1-1: Begrenzing van het projectgebied Overamstel; het plangebied MER Overamstel en de deelgebieden

Werkwijze

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van eerder verzamelde gegevens en resultaten van eerder onderzoek in en in de directe omgeving van het plangebied.

Gegevens over het voorkomen van soorten worden sinds 1990 bijgehouden in de 'Ecologische Atlas Amsterdam'. De grotere groengebieden zijn regelmatig geïnventariseerd, ook in de directe omgeving van de Gemeente Amsterdam. Er zijn gegevens bijgehouden over zoogdieren, broedvogels, reptielen, amfibieën, vissen, kreeftachtigen, dagvlinders, sprinkhanen, krekels en libellen. Elk jaar worden locaties van roepende rugstreeppadden in kaart gebracht. In 2004 en 2005 zijn alle kolonies huismussen in de openbare ruimte van Amsterdam geïnventariseerd. Tweejaarlijks wordt de vegetatie op kademuren geïnventariseerd. De beschermde muurplanten en een aantal doelsoorten worden hierbij in kaart gebracht.

Daarnaast is er specifiek voor dit plangebied en de omgeving daarvan in het recente verleden een aantal onderzoeken gedaan. Ook de bevindingen hiervan zijn gebruikt om deze rapportage te maken.

- Natuurtoets “Nota van uitgangspunten Overamstel”; DRO; 2004.
- “Ecologische paragraaf Zuidoost”; DRO; 2011 (over vleermuizen).
- “Inventarisatie vleermuizen Projectgebied Overamstel”, Amsterdam; Adviesbureau E.C.O.Logisch; 2010.
- “Natuurtoets Kop Weespertrekvaart”; DRO; 2009 (over zoogdieren en broedvogels).
- “Onderzoek natuurwaarden Zuidas-gebied ten behoeve van de m.e.r.”; DRO; 2006 (over zoogdieren en broedvogels).
- Natuurtoets ROC / Achmea te Amsterdam; E.C.O.Logisch; 2012.
- Natuurtoets Kop Weespertrekvaart En aanvullend onderzoek naar vleermuizen in “Amsteldorp en Bijlmerbajes; E.C.O.Logisch; 2011 (over vleermuizen).
- Natuurtoets Buitendijkspark te Amsterdam Volledig onderzoek naar middels Flora- en faunawet beschermde soorten; E.C.O.Logisch; 2011 (alle soorten).

Het veldwerk is uitgevoerd in de maanden april, mei en juni. Het plangebied is meerdere malen bezocht.

1.2 Beoordelingskader

Natuurwaarden worden beschermd en zijn vastgelegd in wet- en regelgeving.

Wettelijke en beleidskaders

Tabel 1-1: Wettelijke kaders

Wettelijke kaders	
Natuurbeschermingswet (1998) - Natura-2000 (gebiedsbescherming)	Onder de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) zijn gebieden aangewezen die deel uitmaken van de Europese ecologische hoofdstructuur: de Natura 2000 gebieden. Als een ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt in of in de nabijheid van een Natura 2000 gebied moet worden onderzocht of de ontwikkeling de kwaliteit van het gebied kan verslechteren of verstoren. Als een ruimtelijke ontwikkeling de kwaliteit van een Natura 2000 gebied kan verslechteren of verstoren moet er een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet worden aangevraagd.
Flora- en faunawet en gedragscode (soortbescherming)	In april 2002 is de Flora- en faunawet (Ffwet) van kracht geworden. Op grond van deze wet zijn vrijwel alle in het wild en van nature in Nederland voorkomende dieren, beschermd. De Ffwet bevat verbodsbepalingen over het aantasten, verontrusten of verstoren van beschermde dier- en plantensoorten, hun nesten, holen en andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfsplaatsen. Bij vrijwel alle ingrepen moet met door Flora- en faunawet beschermde soorten rekening worden gehouden. De beschermde soorten zijn (in tabellen) verdeeld in verschillende niveaus van bescherming. Voor een bestemmingsplan moet inzichtelijk worden gemaakt voor welke soorten er mogelijk ontheffing van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd en onder welke voorwaarden deze naar alle waarschijnlijkheid verkregen zal worden.

Tabel 1-2: Beleidskaders

Beleidskaders

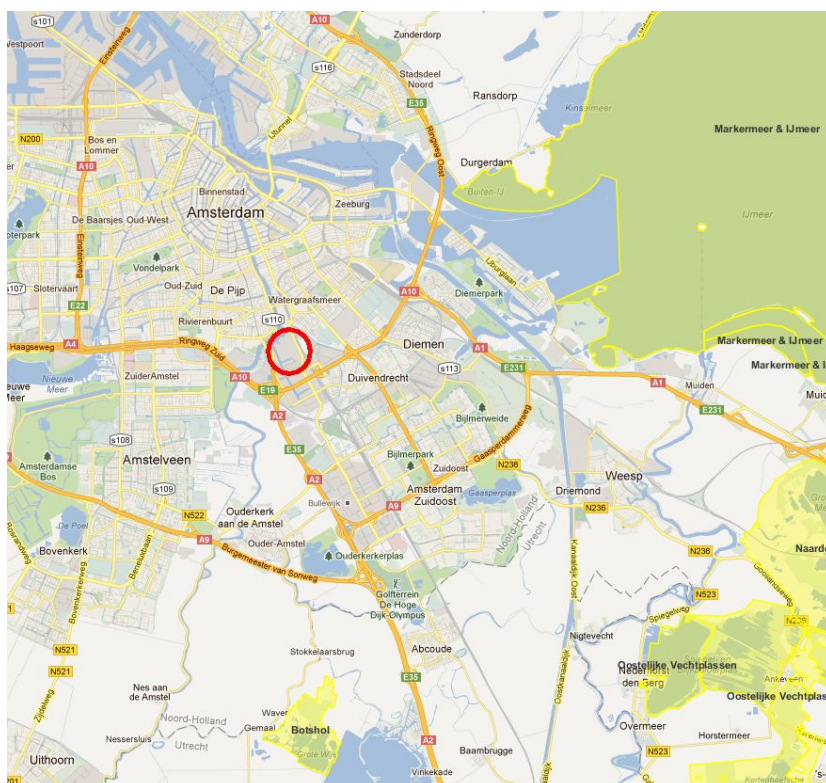
Beleidskaders	
Ecologische Hoofdstructuur (landelijk en provinciaal beleid)	Voor heel Nederland zijn natuurgebieden met verbindingzones vastgelegd in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS is een belangrijk middel om de hoofddoelstelling van het natuurbeleid te bereiken: natuur en landschap behouden, versterken en ontwikkelen, als essentiële bijdrage aan een leefbaar Nederland en een duurzame samenleving. De EHS moet er onder meer toe bijdragen dat afspraken over het behoud en het herstel van biodiversiteit worden nagekomen. Na realisatie is de structuur grensoverschrijdend, zodat diersoorten zich vrij kunnen bewegen en vermengen over Europa. Bij kwantitatieve of kwalitatieve aantasting van de EHS moet worden gecompenseerd volgens de in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) vastgelegde regels.
Hoofdgroenstructuur (Amsterdams beleid)	In de "Structuurvisie Amsterdam 2040" is de hoofdgroenstructuur opgenomen. Gebieden in de hoofdgroenstructuur hebben vooral een grote recreatieve betekenis. Voor functiewijzigingen, die buiten de vastgelegde kaders vallen moet advies worden gevraagd aan de Technische Advies Commissie Hoofdgroenstructuur.
Ecologische structuur (Amsterdams beleid)	De "Structuurvisie 2040" is verder uitgewerkt in een ecologische visie. Op de bijbehorende kaart zijn de ecologische structuren en de knelpunten in deze structuren aangegeven. De ecologische visie is in juli 2012 door de Gemeenteraad vastgesteld.
Rode lijstsoorten (landelijk beleid)	Eens per tien jaar worden er Rode lijsten opgesteld. Hierop komen soorten die om verschillende redenen sterk in aantal achteruitgaan. Voor het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie (ELI) zijn de rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Het Ministerie stimuleert dat bij bescherming en beheer van gebieden rekening wordt gehouden met de Rode lijst-soorten, en dat zo nodig en zo mogelijk aanvullende soortgerichte maatregelen worden genomen.
Doelsoorten Gemeente Amsterdam	De gemeente Amsterdam heeft een lijst met doelsoorten opgesteld. In de doelsoortenlijst zijn alle Amsterdamse soorten uit Tabel 2 en Tabel 3 van de Flora- en faunawet opgenomen en een selectie van broedvogels. De selectie van broedvogels is bepaald door: (i) deze vogels broeden binnen de gemeentegrenzen en (ii) de gemeente Amsterdam heeft voor deze groep vogels een nationale verantwoordelijkheid. Ook de broedvogels, waarvan het nest als vaste broed- of verblijfplaats wordt beschouwd, zijn in deze lijst opgenomen. De lijst met doelsoorten is een onderdeel van de gedragscode van de Gemeente Amsterdam.

Tabel 1-3: Tabel met beschermingsniveaus Flora- en faunawet

Tabel met beschermingsniveaus Flora- en faunawet		
Vogels	Voorbeelden	kenmerken

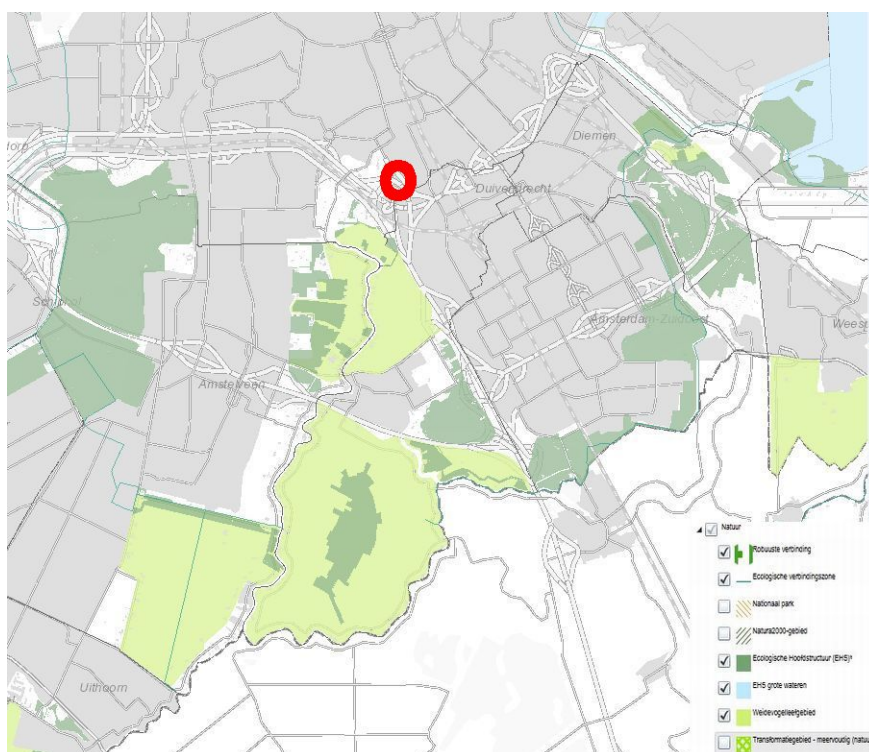
Tabel met beschermingsniveaus Flora- en faunawet			
	Vaste rust- en verblijfplaatsen (lijst augustus 2009)	Huismus, sperwer, boomvalk, buiserd, steenuil	Het hele jaar beschermd, ontheffing alleen mogelijk op grond van: b) de bescherming van flora en fauna c) de veiligheid van het luchtverkeer d) de volksgezondheid en de openbare veiligheid en f) het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren
	Overige broedvogels, inventarisatie gewenst (lijst augustus 2009)	Boerenzwaluw, koolmees, ekster, zwarte kraai, grote bonte specht, zwarte roodstaart	De nesten zijn niet jaarrond beschermd, omgevingscheck om te bepalen of er voldoende alternatieve nestmogelijkheden in de omgeving zijn is wel nodig.
	Overige broedvogels	Merel	In de broedperiode beschermd.
	Exoten	Halsbandparkiet	Niet beschermd, de zorgplicht is wel van toepassing.
Overige dieren en planten			
	Tabel 3 soorten van de Europese Habitatrichtlijn (bijlage IV)	Vleermuizen, rugstreeppad	Rust- en verblijfplaatsen beschermd, ontheffing op grond van 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.'
	Tabel 3 In AMvB aanvullend aangewezen streng beschermd soorten	Ringslang	Rust- en verblijfplaatsen beschermd, ontheffing op grond van ruimtelijke ontwikkeling.
	Tabel 2	Rietorchis	Geen ontheffing nodig met gebruik van gedragscode.
	Tabel 1	Bruine kikker	Vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling.
	Niet beschermd	Algemene vlindersoorten	

Toelichtende kaarten bij de kaders

Markemeer en IJmeer, de Botshol en de Vechtplassen zijn de meest nabijgelegen Natura2000-gebieden.

Figuur 1-2: Natura 2000-gebieden

Amstelland maakt deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur, dit gebied is grotendeels geclassificeerd als weidevogelgebied.

Figuur 1-3: Ecologische hoofdstructuur

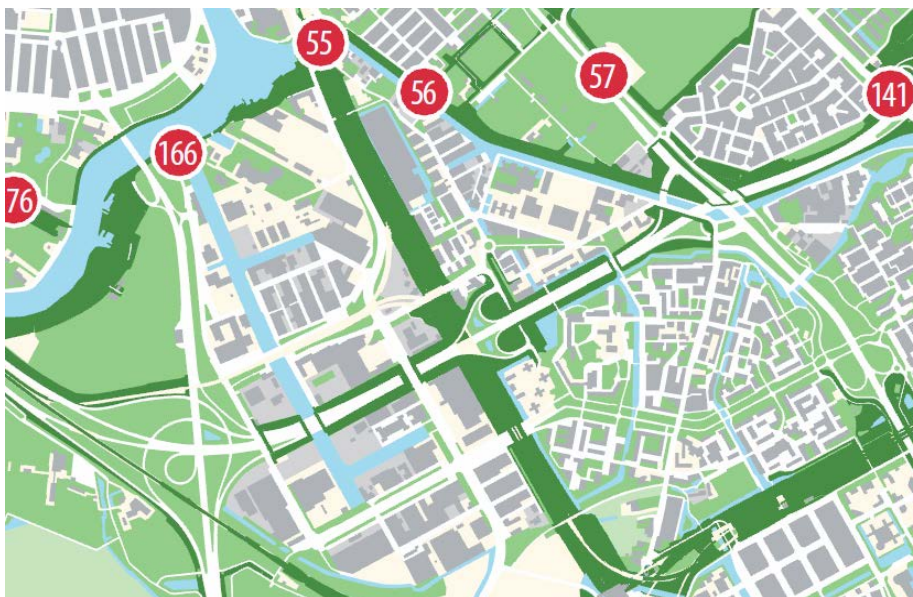
Aan de Hoofdgroenstructuur van Amsterdam is een toekomstig stadspark aan de oever van de Amstel toegevoegd.

Figuur 1-4: Hoofdgroenstructuur Amsterdam

De kaart laat de ecologische structuur zien, zoals die door dieren wordt gebruikt. In de structuur is een aantal knelpunten onderkend. De ambitie is om deze barrières voor dieren weg te nemen.

Figuur 1-5: Ecologische structuur Amsterdam

Figuur 1-6: Knelpunten in de ecologische structuur Amsterdam

Figuur 1-7: Knelpunt in de ecologische structuur in het plangebied MER Overamstel

Knelpunt 166 ligt in het plangebied. De walkant van de Duivendrechtsevaart heeft een harde beschoeiing. Door deze met een fauna-uittreedplaats betreedbaar te maken, kunnen grondgebonden dieren het water oversteken. De verbinding is onderdeel van het Ecolint

Nieuwe natuurwet

Er wordt een nieuwe natuurwet voorbereid. Het is nog niet bekend wanneer deze in werking treedt. In deze nieuwe wet worden Boswet, Natuurbeschermingswet en Flora- en faunawet samengevoegd. In het conceptvoorstel wordt de bescherming van niet-Europees beschermde soorten verminderd. Daardoor zullen naar verwachting de soorten die Nederland oorspronkelijk zelf als beschermde soorten had aangewezen, minder streng worden beschermd.

De beoordeling

De natuurwaarden van het plangebied MER Overamstel bevinden zich vooral in de groene structuren. Deze structuren vormen de belangrijkste leefgebieden voor soorten in het plangebied. De beoordeling van de effecten van de planalternatieven is daarom toegespitst op inschatting van de mogelijke effecten op de aanwezige groengebieden met ecologische betekenis en de mogelijkheid om verlies aan natuurwaarde te compenseren of te mitigeren. Bij de beoordeling van de planalternatieven is gekeken naar de mate van verstoring, vernietiging of oppervlakteverlies van leefgebied van soorten en versnippering. Bij de effectbeoordeling op soorten is meegewogen of de effecten zijn op streng beschermde soorten zoals vogels waarvan de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn, soorten van de Rode lijst en soorten van de Amsterdamse doelsoortenlijst. Hogere natuurwaarden in het plangebied kunnen ook bereikt worden door bij inrichting en beheer de kansen voor natuur in acht te nemen. Elk alternatief biedt daarvoor kansen. In paragraaf 1.5.3 worden de aanwezige kansen beschreven.

1.3 Beschrijving van het gebied en inventarisatie

1.3.1 Omgeving onderzoeksgebied

Aan de westkant van de A2 ligt volkstuinenpark Amstelglorie, verder zuidelijk ligt Amstelland met agrarische en recreatieve functies. De polder Groot Duivendrechtse polder, ten zuidwesten van het onderzoeksgebied, wordt nog deels voor landbouw gebruikt. Het onderzoeksgebied grenst aan de zuidkant aan het bedrijventerrein Amstel Businesspark Zuid. Verder ten zuiden liggen een aantal volkstuinparken en de sportvelden van de Toekomst. Aan de oostkant ligt de Weespertrekvaart, met daarachter de Watergraafmeer, met onder andere de sportvelden van sportpark Drieburg.

1.3.2 Ecologische verbindingen

De spoorbaan met taluds en sloten van de spoorlijn Amsterdam-Utrecht is een belangrijke verbinding met het buitengebied, waarlangs grondgebonden dieren zich kunnen verplaatsen. In het deelgebied 4B (Weespertrekvaart Midden) is voldoende ruimte voor dieren om langer in het gebied te verblijven. Het Ecolint is de natte verbinding tussen Nieuwe Diep en Nieuwe Meer. Deze slingert door de Watergraafmeer en door het zuidelijk deel van stadsdeel Zuid. De verbinding volgt een deel van de Weespertrekvaart en loopt langs de Amstel verder naar het Zuiden. In de verbinding zit nog een aantal knelpunten, onder andere bij de Weespertrekvaart en langs de oevers van de Amstel. Volkstuinenpark Amstelglorie vormt ook een schakel in de ecologische structuur langs de Amstel naar het buitengebied. (zie figuren 1-5, 1-6 en 1-7).

1.3.3 Het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied bestaat voor een groot deel uit een intensief gebruikt industrie- en bedrijventerrein. Er zijn in het onderzoeksgebied slechts enkele groengebieden met natuurwaarden van enige betekenis:

- de omgeving rond de spoorbaan, vooral de oostelijke kant;
- de groenstrook langs de A2 en het bosplantsoen met oude bomen in de lussen van de op- en afrit van de A2 bij de Amstel;
- de oever van De Amstel.

Langs de spoorlijnen en snelwegen en in beperkte mate langs de oever van de Amstel is er voldoende dekking voor grondgebonden soorten in de dichtbegroeide bermen en de taluds. Hier kunnen grondgebonden dieren langer verblijven.

Het onderzoeksgebied is heel open en grote delen hebben een beperkte hoeveelheid groen, het gebied in zijn geheel is daarom matig geschikt als verblijfsgebied voor grondgebonden dieren.

De hierboven genoemde groengebieden en het volkstuintenpark, Amstelglorie zijn goed foerageergebied voor vleermuizen. Hierdoor is er de mogelijkheid dat er verblijfplaatsen van vleermuizen in gebouwen in het plangebied zijn. Gewone dwergvleermuizen kunnen op enkele kilometers van hun foerageergebied verblijven.

Deze genoemde groengebieden hebben een functie als broedbiotoop voor vogels. In het bebouwde deel van het plangebied zijn scholekster en zwarte roodstaart opmerkelijke broedvogels.

1.3.4 Inventarisatie natuurwaarde per deelgebied

Het plangebied wordt voornamelijk voor bedrijven en kantoren gebruikt. Er zijn geen braakliggende kavels. Het gebied wordt doorsneden door een insteekhaven: de Duivendrechtsevaart. Verder lopen er een paar drukke stadsstraten door het gebied: de H.J.E. Wenckebachweg en de Joan Muyskensweg. De snelweg A2 ligt aan de zuidkant van het plangebied MER.

Deelgebied 1C (Amstelkwartier fase 2 en 3)

Deelgebied 1C is een gebied met loodsen, bouwmarkten en een enkel redelijk hoog gebouw. Een deel van deze gebouwen is in potentie geschikt als vleermuisverblijfplaats. De natuurwaarden worden gevormd door solitaire straatbomen, waaronder enkele grote Italiaanse populieren.

Deelgebied 2 (Spaklerweg Zuid)

Deelgebied 2 is een gebied met alleen bedrijven. Alleen enkele stevige iepen hebben enige natuurwaarden in dit deelgebied.

Deelgebied 4B (Weespertrekvaart Midden)

De spoorbaan Amsterdam-Utrecht is een ecologische verbinding. Vooral aan de oostelijke kant is er een kwalitatief goede strook groen. De verbinding wordt gevormd door de spoorbaan, het talud, de brede sloot en de oevers; het talud is dicht begroeid met ruigte. Hier kunnen doortrekkende dieren langere tijd verblijven.

Aan de zuidkant van de Penitentiare Inrichting Over-Amstel staan kleine lage gebouwen met veel dicht groen. Dit stukje van deelgebied 4B is geschikt als leefgebied voor huismussen. De bermen van de H.J.E. Wenckebachweg hebben zeer weinig natuurwaarde. Straatbomen zijn langs deze straat vrijwel afwezig.

Deelgebied 5 (A2/Joan Muyskensweg)

In dit deelgebied bevinden de natuurwaarden zich bij de Amstel in oude bomen in de oksels van de afslagen van de A2. Er staan grote Canadese populieren. De boomkronen bevatten veel dood hout. Tientallen bomen worden bedekt door klimop en doen dienst als slaap- en broedboom voor vogels. Waarschijnlijk is er te veel lichtverstoring voor vleermuizen. Op het gedeelte van het talud dat met gras begroeid is, zijn vlinders (bruine blauwtjes en Icarusblauwtjes) te verwachten.

1.3.5 Inventarisatie: aangetroffen en verwachte soorten

Zoogdieren

Vleermuizen in eerder uitgevoerd onderzoek

In een vergelijkbaar gebied, Amstel III in stadsdeel Zuidoost (onderzoek, 2008) zijn geen waarnemingen van foeragerende vleermuizen gedaan.

In de nabijheid van het plangebied MER Overamstel zijn een aantal onderzoeken naar vleermuizen uitgevoerd. In deelgebied 'Kop Weespertrekvaart' is in 2010 en 2011 onderzoek naar vleermuizen gedaan. Hier zijn meerdere foeragerende gewone dwergvleermuizen en een ruige dwergvleermuis waargenomen. In 2011 is ook het zuidelijke deel van dit deelgebied 'Kop Weespertrekvaart' onderzocht. Hierbij zijn twee zomerverblijfplaatsen van een gewone dwergvleermuis aangetroffen en is vastgesteld dat gewone dwergvleermuizen er in kleine getale foerageren. Bij een onderzoek naar vleermuizen bij het ROC (deelgebied 1b Amstelkwartier fase 1 - binnendijks) zijn een aantal foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Bij een onderzoek naar vleermuizen ten behoeve van het Buitendijkspark (deelgebied 1a Amstelkwartier fase 1 – buitendijks) zijn meerdere foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Ook is een verblijfplaats van een aantal gewone dwergvleermuizen aan de Korte Oudekerkerdijk aangetroffen.

Inschatting aanwezigheid vleermuizen in het plangebied

Foerageergebied

De combinatie van een waterpartij en ruig groen maakt het gebied langs de spoorbaan uitermate geschikt als foerageergebied voor verschillende soorten vleermuizen. Bij een oriënterend onderzoek in 2011 van dit deelgebied zijn echter gewone dwergvleermuizen slechts in kleine getale foeragerend aangetroffen. Ook langs de Amstel en in het volkstuintenpark Amstelglorie aan de zuidkant van het plangebied, is goed foerageergebied aanwezig. Bij een natuurtoets voor het buitendijks park (deelgebied 1a Amstelkwartier fase 1 – buitendijks) zijn meerdere foeragerende vleermuizen waargenomen. Op de bedrijventerreinen zijn de mogelijkheden voor vleermuizen om te foerageren beperkt.

Zomer- en winterverblijfplaatsen in gebouwen

In het plangebied zijn er voor vleermuizen potentiële verblijfplaatsen in gebouwen. In combinatie met geschikt foerageergebied in en net buiten het plangebied (volkstuintenpark Amstelglorie) is het niet uit te sluiten dat er zomer- of winterverblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied zijn. Gezien de aangetroffen aantallen bij de verschillende onderzoeken in en in de nabijheid van het plangebied kan worden geconcludeerd dat het gebied geen grote betekenis heeft voor vleermuissoorten. Alle vleermuissoorten staan in tabel 3 en op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Rust- en verblijfplaatsen zijn beschermd, ontheffing kan op basis van 'dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'. Ontheffing is mogelijk als er maatregelen worden getroffen die het voortbestaan van de populatie waarborgen.

Grotere zoogdieren (wezel, hermelijn, bunzing)

Uitsluitend in de taluds en aangrenzend groen is er voldoende dekking voor grotere zoogdieren. Deze dieren gebruiken de taluds van A2 en de spoorbaan om door het gebied heen te trekken. Ze verblijven niet permanent in het plangebied. Rond het volkstuintenpark heeft wel eens een bunzing rondgezworven. Deze grote zoogdieren staan in tabel 1; wezel en hermelijn staan op de Rode lijst. Er is een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling mogelijk, maar het is wel nodig zorgvuldig met deze soorten om te gaan.

Kleine zoogdieren

Er zijn sporen van mollen in bermen. Verder zijn haas, konijn, egel, veld- en bosmuis en gewone bosspitsmuis te verwachten. Al deze zoogdieren staan in tabel 1. Er is een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling mogelijk, maar het is wel nodig zorgvuldig met deze soorten om te gaan.

Amfibieën, reptielen en vissen

Amfibieën

Gewone pad, bruine kikker, groene kikker en kleine watersalamander zijn te verwachten in de slootjes aan de rand van het volkstuinenpark. Al deze amfibieën staan in tabel 1. Er is een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling mogelijk, maar het is wel nodig zorgvuldig met deze soorten om te gaan.

Reptielen

Ringslangen worden incidenteel in de omgeving van het plangebied waargenomen, bijvoorbeeld bij de volkstuinen. In 2011 is een ringslang gezien op een braakliggend terrein (deelgebied 1b Amstelskwartier fase 1 – binnendijs). Dit zijn zwervende dieren, mogelijk afkomstig uit de populatie bij de Bijlmerweide in stadsdeel Zuidoost. De ringslang heeft geen leefgebied in het plangebied. De ringslang staat in tabel 3. Rust- en verblijfplaatsen zijn dus beschermd, ontheffing kan op basis van ruimtelijke ontwikkeling. Ontheffing is mogelijk als er maatregelen worden getroffen die het voortbestaan van de populatie waarborgen. Voor een incidenteel waargenomen soort (wat in dit gebied het geval is) lijkt dat echter niet werkelijk nodig. De ringslang is een soort van de Rode lijst (kwetsbaar).

Vissen

Het water van het Duivendrechtsevaart staat in open verbinding met de Amstel. Soorten kunnen zich eenvoudig door het hele plangebied verplaatsen. De meest voorkomende soorten in de Amstel zijn: alver, baars, blankvoorn, brasem, snoekbaars (Vismonsters Waternet). Langs de stortstenen oever van de Weespertrekvaart – buiten het plangebied MER Overamstel - zijn rivierdonderpaden waargenomen.

De rivierdonderpad staat in tabel 2. Dit betekent dat er met gebruik van de gedragscode geen ontheffing nodig is. De overige genoemde vissoorten zijn niet beschermd.

Broedvogels

In een bijlage van een schrijven van augustus 2009 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep' maakt de Dienst Regelingen van het ministerie van LNV onderscheid in een aantal beschermingsniveaus voor wat betreft de nesten van vogels. Voor een kleine groep vogelsoorten geldt dat nest- en verblijfplaatsen ook buiten het broedseizoen beschermd zijn.

Art 11 Flora- en faunawet (vogelsoorten waarvan het nest jaarrond beschermd is)

In het gebied ten zuiden van de Penitentiare Inrichting Over-Amstel (PIOA) is de biotoop geschikt voor huismussen: voldoende mogelijkheden om nesten te bouwen en een dichte begroeiing die in alle seizoenen dekking biedt. Er zijn geen huismussen waargenomen, maar het is niet uitgesloten dat er zich in de nabije toekomst een groep vestigt. Op het moment dat er een ontwikkeling in dit gebied wordt voorzien dient een onderzoek naar verblijfplaatsen van huismussen te worden uitgevoerd en indien nodig een ontheffing te worden aangevraagd.

Het is niet uitgesloten dat er een roofvogel (sperwer, boomvalk of buizerd) in een boom tussen Nieuwe Utrechtseweg en het volkstuinenpark broedt of gaat broeden. Ook hier geldt dat nader onderzoek nodig is als er een ontwikkeling wordt voorzien.

De huismus is een soort van de Rode lijst (gevoelig).

Amsterdamse doelsoortenlijst

Van de vogelsoorten op de doelsoortenlijst van Amsterdam zijn de huismus en de boerenzwaluw (in loodsen of open gebouwen) broedvogels die mogelijk in het gebied broeden. Bij ontwikkeling moet voor de boerenzwaluw nestmogelijkheden gewaarborgd worden. Dit kan bijvoorbeeld door voorzieningen onder een brug aan te brengen.

Overige broedvogels

Te verwachten zijn:

- Watervogels langs de sloot langs het spoor: wilde eend, waterhoen, meerkoet en mogelijk kraakeend.
- Ekster en houtduif in bomen. De grote bonte specht en de halsbandparkiet in holtes van hoge oude bomen.
- Koolmees en pimpelmees rond bebouwing.
- Winterkoning, heggenmus, roodborst, merel, grasmus, tjiftjaf, fitis en kleine karekiet in struiken openbaar groen en vooral in de begroeiing langs het talud van de A2.
- De scholekster broedt op platte daken met grind (in 2012 in ieder geval één gezien net buiten het plangebied MER), de zwarte roodstaart broedt in de hogere, oudere gebouwen, de boerenwaluw kan in een leegstaand gebouw broeden.

Nesten mogen niet door bouwwerkzaamheden worden verstoord.

De nest- en verblijfplaatsen van ekster, grote bonte specht, koolmees, pimpelmees en zwarte roodstaart vallen onder de categorie 'niet jaarrond beschermd, inventarisatie wel gewenst'.

De boerenwaluw is een soort van de Rode lijst.

Flora

Van de flora in het plangebied zijn beperkt gegevens beschikbaar. Op de kademuren van het insteekkanaal zijn bij de inventarisatie van 2011 twee tongvarens aangetroffen. Bij veldbezoek in juni 2012 zijn geen rietorchissen waargenomen.

Insecten

Libellen zijn vooral langs de sloten langs het volkstuintenpark te verwachten.

Dagvlinders, op de taluds, vooral op de drogere zuid-geëxposeerde taluds. Hetzelfde geldt voor krekels en sprinkhanen. Er zijn geen door de Flora- en faunawet beschermde insecten in het plangebied. In de bermen is het bruin blauwtje te verwachten. Het bruin blauwtje is een soort van de Rode lijst.

1.3.6 Ecologische kwaliteit van het water

Hierover zijn geen gegevens bekend.

1.4 Effecten van de alternatieven op de natuurwaarden

1.4.1 De alternatieven

*Autonome
ontwikkeling*

Basisalternatief

*Alternatief A
maximale
ontwikkeling*

*Alternatief B
minimale
ontwikkeling*

*Alternatief C
Stadsstraat A2*

Referentiesituatie (Autonome ontwikkeling)

Voor de deelgebieden 1A/1B, 3 en 4A zijn de bestemmingsplannen al vastgesteld en inmiddels onherroepelijk. Voor deze gebieden is de transformatie naar een gebied met gemengde functies: wonen, bedrijven en voorzieningen reeds mogelijk gemaakt. Deze deelgebieden maken dan ook geen onderdeel uit van het plangebied MER Overamstel maar van de referentiesituatie (autonome ontwikkeling).

2023 planontwikkeling

Voor deelgebied 1c Amstelkwartier tweede fase en deelgebied 5 A2/Joan Muijskenweg zijn nieuwe bestemmingsplannen in voorbereiding die in een ontwikkeling voorzien. Om de effecten van deze ontwikkeling inzichtelijk te maken is onderhavig alternatief '2023 planontwikkeling' opgesteld.

Basisalternatief

Ontwikkeling deelgebied 1C;

Continuering functies deelgebied 2

Deelgebied 4B: nieuwbouw P.I.O.A. op het zuidelijke deel van het huidige terrein, woningbouw op het noordelijke deel.

Deelgebied 5: beperkte ontwikkeling, A2 verdwijnt, Joan Muyskensweg wordt stadsstraat.

Maximumalternatief

Volledige ontwikkeling 1C, 2 en 4b

Deelgebied 5: Volledige ontwikkeling, de A2 verdwijnt, de Joan Muyskensweg wordt stadsstraat.

Minimumalternatief

Ontwikkeling deelgebied 1C;

Continuering functies deelgebied 2 en 4 b

Deelgebied 5: beperkte ontwikkeling, de A2 blijft bestaan, de Amstelstroomlaan wordt op de Joan Muyskensweg aangesloten.

Basisalternatief met alternatieve inrichting deelgebied 5

Ontwikkeling deelgebied 1C en 4b

Continuering functies deelgebied 2

Deelgebied 5: Volledige ontwikkeling; De A2 wordt stadsstraat;

1.4.2 Effecten op gebieden in de omgeving

Het IJmeer en Markermeer, de Botshol en de Vechtplassen zijn de Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied (zie figuur 1-2). Gezien de afstand tot de gebieden en de aard van de ontwikkelingen (geen zware industrie) zullen de effecten van alle alternatieven geen significant effect hebben op deze natuurgebieden.

Hoewel EHS-gebieden in Amstelland nabij het plangebied liggen (zie figuur 1-3) worden ook op dit agrarisch gebied de effecten gering geacht. Een toename in recreatief gebruik kan tot een negatief effect op broedende weidevogels leiden. Een negatief effect zal vooral optreden als er nieuwe infrastructuur aan dit recreatiegebied wordt toegevoegd.

1.4.3 Effecten op ecologische verbindingen

Er zijn twee belangrijke ecologische structuren in het plangebied MER Overamstel: de spoorbaan met aangrenzende taluds en sloot en het Ecolint. Voor het Ecolint liggen er vooral kansen om knelpunten in de verbinding op te lossen, de mogelijkheden voor bijvoorbeeld ringslangen om deze verbinding te benutten nemen daardoor toe. Verder is het volkstuinenpark en de aangrenzende berm van de A2 van belang voor doortrekkende en verblijvende dieren.

In het maximumalternatief is er een negatief effect op de ecologische verbinding, omdat de afwaardering van de A2 tot gevolg heeft dat de strook tussen A2 en volkstuintenpark Amstelglorie voor zich verplaatsende dieren aan kwaliteit verliest.

1.4.4 Effecten op soorten

Zoogdieren

- Vleermuizen verliezen foerageergebied als de groenstrook tussen de A2 en het volkstuintenpark verdwijnt (maximum alternatief).
- Voor de grote zoogdieren is alleen het maximumalternatief nadelig, omdat er groene verbindingen langs de A2 verdwijnen.
- Voor de kleine zoogdieren is het effect van de verschillende alternatieven gering. Voor haas en konijn zal er een afname van leefgebied zijn. Voor de egel en de muizensoorten zal het effect afhankelijk zijn van de uitwerking van het gekozen alternatief.

Amfibieën, reptielen en vissen

- Gewone pad, bruine kikker, groene kikker en kleine watersalamander verliezen een deel van hun leefgebied als de groenstrook tussen de A2 en het volkstuintenpark verdwijnt (maximum alternatief).
- Er zijn alleen incidentele waarnemingen van ringslangen; er is dan ook geen sprake van een negatief effect. Er zijn kansen om de ecologische verbinding 'het Ecolint' langs de Amstel te verbeteren. Indien deze worden benut nemen de migratiekansen voor de ringslang toe en is er een positief effect.
- Ook op vissen hebben de verschillende planalternatieven geen negatief effect.

Voor broedvogels zijn de volgende effecten te verwachten.

- Als een groep huismussen de geschikte biotoop ten zuiden van de PIOA benut, zou deze in alle alternatieven behalve het minimum alternatief en de referentiesituatie niet (negatief) worden beïnvloed.
- Watervogels (wilde eend, meerkoet, waterhoen en kraakeend) hebben broedbiotoop langs de waterpartijen. De beste mogelijkheden zijn te vinden langs het water langs de spoorbaan. Hier worden geen ontwikkelingen voorzien. Het effect op deze groep zal bij alle alternatieven dan ook gering zijn.
- Voor in bomen broedende soorten (ekster, houtduif, zwarte kraai, mogelijke roofvogels) en in boomholtes broedende soorten (grote bonte specht, halsbandparkiet) is een licht negatief effect te verwachten bij het basisalternatief, het maximum alternatief en het basisalternatief met alternatieve inrichting deelgebied 5, omdat de broedbiotoop in hoge en gedeeltelijk oude bomen in dit alternatief verdwijnt.
- Voor de soorten van tuinen en bebouwing zijn de verschillende alternatieven niet onderscheidend. Naar alle waarschijnlijkheid zijn er meer kansen voor soorten als huismus, koolmees, pimpelmees, winterkoning in de woonwijken dan in de huidige situatie. Veel is afhankelijk van welke inrichting er gekozen wordt.
- Voor zwarte roodstaart en scholiekster wordt de broedbiotoop minder geschikt. De zwarte roodstaart heeft een voorkeur voor wat rommelige bedrijventerreinen. Deze zullen bij herontwikkeling van het gebied verdwijnen. De scholiekster broedt op platte daken met grind en zoekt zijn voedsel in (kort) gras. Platte daken met grind zullen naar verwachting grotendeels verdwijnen.

Effecten op flora

- Op beschermde flora wordt geen negatief effect verwacht. Bij eventuele werkzaamheden aan kademuuren kan met de tongvarens rekening worden gehouden.

Effecten op insecten

- Het bruin blauwtje (vlindersoort van de Rode lijst) is gebaat bij schrale bermen. Inrichting en beheer van de bermen hebben een groter effect op deze soort dan de verschillen in de alternatieve plannen.

De negatieve effecten treden het sterkst op bij het maximum alternatief. Dit alternatief kan een negatief effect hebben op de kwaliteit van de strook groen aan de oostkant van het spoor en op de rand van het volkstuintencomplex. De groenstrook tussen A2 en volkstuintenpark verdwijnt helemaal. Door de bebouwing van de bermen en de taluds van de huidige A2 en de lussen van de afslag gaat foerageergebied verloren en neemt de kwaliteit van het foerageergebied voor vleermuizen in het achterliggende gebied af. Daarnaast is er minder broedbiotoop voor vogels.

Dit is deels ook aan de orde bij het basisalternatief en het basisalternatief met alternatieve inrichting deelgebied 5, waarbij het groen in de oksels van de afslagen van de A2 een andere functie krijgt.

1.4.5 Conclusies

Mogelijk zijn er negatieve effecten op weidevogelgebied Amstelland (EHS) door verstoring van broedende weidevogels door toename van de recreatiedruk. Hoe meer bebouwing er wordt gerealiseerd, hoe groter de toename van recreatie zal zijn. Het maximum alternatief heeft dus het grootste negatieve effect.

De alternatieven waarbij een deel van de Penitentiare Inrichting Over-Amstel (deelgebied 4b) van functie verandert kan een effect hebben op de groenstrook langs de spoorbaan. De spoorbaan vormt samen met taluds en waterpartij een ecologische verbinding. Het effect kan zowel negatief als positief zijn. Bij de inrichting van het gebied kan rekening gehouden worden met de natuurwaarden van deze strook.

Het maximum alternatief waarbij de A2 wordt afgewaardeerd en de stroken aan weerszijden voor woningbouw benut worden heeft een negatief effect op natuurwaarden door:

- het verdwijnen van oude bomen in de afslagen van de A2 bij de Amstel;
- het verdwijnen van een stuk bosplantsoen tussen A2 en Joan Muyskensweg;
- het verdwijnen van een strook groen tussen A2 en volkstuintenpark.

Hier kan het laatstgenoemde punt door inrichting (water en groen langs het volkstuintenpark), beperking licht, het inmettelen van verblijfplaatsen voor vleermuizen gemitigeerd worden.

Verder zijn er vooral kansen voor stadsnatuur (zie 1.5.3)

1.4.6 Beoordeling

Tabel 1-4: Beoordeling alternatieven op basis van effecten voor de natuur

	Autonome ontwikkeling	Basisalternatief	Minimumalternatief	Maximumalternatief	Basisalternatief met alternatieve inrichting deelgebied 5
Natura 2000	0	0	0	0	0
EHS	0	0	0	0	0
Ecologische verbindingen	0	-	0	--	-
Zoogdieren	0	0	0	-	0
Vleermuizen	0	0	0	-	0
Amfibieën, reptielen en vissen	0	0	0	-	0
Broedvogels					

	Autonome ontwikkeling	Basisalternatief	Minimumalternatief	Maximumalternatief	Basisalternatief met alternatieve inrichting deelgebied 5
Watervogels	0	0	0	0	0
In hoge bomen broedend	0	-	0	-	-
Tuin en bebouwing	0	+	+	+	+
Zwarte roodstaart/scholekster	0	-	-	-	-

1.5 Compensatie, mitigatie en kansen

In het plangebied komen verschillende beschermde soorten voor. Voor de meeste soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor verblijfplaatsen van vleermuizen en nesten van vogels geldt deze vrijstelling echter niet. Indien er in de betreffende gebieden een ontwikkeling is voorzien dan zal een nadere inventarisatie moeten worden uitgevoerd en indien nodig een ontheffing moeten worden aangevraagd.

1.5.1 Compenserende maatregelen

Dit zijn vanuit de wetgeving noodzakelijke maatregelen om negatieve effecten op gebieden en soorten vanwege de plannen te compenseren. Deze maatregelen worden opgelegd bij het afgeven van een ontheffing van de Flora- en faunawet. Dit is bijvoorbeeld van toepassing als er verblijfplaatsen van huismussen of van vleermuizen in het geding komen. Het is niet uitgesloten dat er vleermuizen in gebouwen verblijven. Bij sloop of grootschalige ingrijpen aan gebouwen moet – als het gebouw daarvoor geschikt lijkt - nader onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen worden uitgevoerd. Als er vleermuizen zijn, moet er voor alternatieve verblijven worden gezorgd en moeten tijdens de werkzaamheden maatregelen worden genomen, om deze dieren niet te schaden. De te treffen maatregelen zijn afhankelijk van het type verblijfplaats. Mogelijke maatregelen zijn:

- bij de planning van de sloopwerkzaamheden rekening houden met kwetsbare periodes van de aanwezige soorten, deze periodes verschillen per type verblijfplaats;
- het ongeschikt maken van verblijfplaatsen op het juiste moment (zodat vleermuizen voor de sloop kunnen wegtrekken);
- werkzaamheden aan gebouwen met geschikte verblijfsplaatsen faseren;
- in de nieuwbouw of in gebouwen in de nabije omgeving voorzieningen treffen waardoor vleermuizen deze gebouwen weer als verblijfplaatsen kunnen gebruiken. Dit kan door bijvoorbeeld een deel van een spouwmuur voor vleermuizen toegankelijk te maken of vleermuiskasten in te metselen of op te hangen.

De maatregelen kunnen in de vorm van een ontheffingsaanvraag aan het ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie worden voorgelegd.

Ook foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen worden als vaste rust- en verblijfplaatsen beschouwd en zijn daarmee beschermd door de Flora- en faunawet (artikel 11).

Voor de meeste broedvogels die in het plangebied voorkomen geldt dat de nesten tijdens de broedperiode beschermd zijn en daarbuiten niet. Bij werkzaamheden moeten de nesten van vogels worden ontzien. Dat kan goed door de planning van de werkzaamheden op aanwezige broedvogels aan te passen. Voor de grote bonte specht, ekster, boerenzwaluw, koolmees, pimpelmees en zwarte roodstaart geldt dat de nesten weliswaar niet het hele jaar beschermd zijn, maar dat er wel een inventarisatie nodig is om na te gaan of er voldoende alternatieven in de omgeving zijn.

Nesten van huismussen en roofvogels worden als vaste rust- en verblijfplaatsen beschouwd. Van deze soorten worden die ook buiten het broedseizoen door de Flora- en faunawet beschermd (artikel 11).

Huismussen zijn niet gezien, maar het is niet uitgesloten dat er een kolonie huismussen net ten zuiden van de Penitentiare Inrichting Over-Amstel zit. Er is een geschikt leefgebied. Als er een ontwikkeling in dit gebied wordt voorzien dient een nadere inventarisatie naar verblijfplaatsen van huismussen te worden uitgevoerd en indien nodig een ontheffing te worden aangevraagd. In het bosplantsoen tussen Nieuwe Utrechtseweg en volkstuintenpark is er een kans dat er roofvogels broeden. Wanneer er een ontwikkeling in dit gebied is voorzien zal een nader onderzoek moeten worden uitgevoerd naar de aanwezigheid van roofvogels (buiserd, sperwer, boomvalk) en indien nodig een ontheffing moeten worden aangevraagd.

1.5.2 Mitigerende maatregelen

Deze zijn vanuit de wetgeving noodzakelijk om negatieve effecten op soorten vanwege de werkzaamheden en/of de plannen zoveel mogelijk weg te nemen, te voorkomen of te verminderen. Ook deze maatregelen kunnen worden opgelegd bij een ontheffing van de Flora- en faunawet. Ook kunnen ze volgen uit het toepassen van een gedragscode. Het betreft bijvoorbeeld de planning van werkzaamheden en de wijze van uitvoering van de werkzaamheden.

1.5.3 Kansen

Deze niet vanuit de wetgeving noodzakelijke maatregelen leveren een positieve bijdrage aan stedelijke natuurwaarden. Vaak zijn het eenvoudig in te passen maatregelen.

Hieronder zijn mogelijk te nemen maatregelen omschreven die een positief effect hebben op de natuurwaarde in het plangebied. De maatregelen kunnen worden uitgevoerd om de aanwezige kansen voor de natuur in het gebied te vergroten.

- De aanleg van natuurvriendelijke oevers langs waterlopen, hiervoor zijn er met name kansen langs het volkstuintenpark, voor wat betreft de natuur liggen hier ook de beste kansen om watercompensatie met verhoging van natuurwaarden te combineren;
- De aanleg van wanden en visplaatsen voor ijsvogels, ook hier liggen de beste kansen langs het volkstuintenpark;
- Versterking van het Ecolint door de oevers van de Amstel te benutten voor natuur;
- Het benutten van achterkanten van bedrijven voor aanleg van natuur, vooral langs de spoorbaan liggen hier kansen om deze structuur te versterken;
- De aanleg van gevelbegroeiing langs kale muren, bijvoorbeeld langs blinde muren langs de spoorlijn;
- Het schraal houden van bermen, dat levert een gevarieerde bloemrijke vegetatie op, die voor insecten, zoals vlinders aantrekkelijk is;
- Het benutten van platte daken door de aanleg van groene daken of door er broedgelegenheid voor vogels op te creëren;
- Nestgelegenheden creëren voor holenbroeders in bestaande gebouwen;
- Onder een brug nestgelegenheid creëren voor boerenzwaluwen;
- De aanleg van voorzieningen (verblijfplaatsen in spouwmuren) voor vleermuizen. De strook bebouwing langs het volkstuintenpark is hiervoor het meest geschikt;
- Afstemming van de inrichting en het beheer van openbaar groen op de voedselbehoefte van vleermuizen en vogels. Het advies is om inheemse beplanting toe te passen. Deze is aantrekkelijker voor insecten dan beplanting met exotische soorten. Inheems groen vormt een eigen ecosysteem, met veel soorten insecten op stam, blad en vruchten. Zo is er meer voedsel voor kleine zoogdieren, vleermuizen en vogels en ontstaat er een robuuster ecosysteem.

1.6 Conclusies uitvoerbaarheid bestemmingsplannen (planontwikkeling tot en met het jaar 2023)

Voor deelgebied 1c Amstelkwartier tweede fase en deelgebied 5 A2/Joan Muijskenweg zijn nieuwe bestemmingsplannen in voorbereiding die in een ontwikkeling voorzien. Betreffende deelgebieden maken onderdeel uit van het plangebied MER Overamstel. Om de effecten van deze ontwikkeling inzichtelijk te maken is een alternatief '2023 planontwikkeling' opgesteld. Hieronder worden de conclusies weergegeven ten aanzien van de uitvoerbaarheid van betreffende bestemmingsplannen.

1.6.1 Gebieden

Natura2000

Markermeer en IJmeer, de Botshol en de Vechtplassen zijn de meest nabijgelegen Natura2000-gebieden. Gezien de afstand tot de gebieden en de aard van de ontwikkelingen in het bestemmingsplangebied zullen deze geen significant effect hebben op deze natuurgebieden.

EHS

De EHS-gebieden in Amstelland liggen nabij het plangebied. Ook op de EHS wordt geen negatief effect verwacht.

Hoofdgroenstructuur en ecologische structuur Amsterdam

In de bestemmingsplangebieden liggen op dit moment geen gebieden die tot de Hoofdgroenstructuur van Amsterdam behoren. Het bestemmingsplangebied A2/Joan Muijskenweg grenst aan de westkant aan het Volkstuinenpark Amstelglorie.

In de nieuwe situatie wordt in deel gebied 1C 'Amstelkwartier tweede fase' een park voorzien, dat deel uit zal gaan maken van de Hoofdgroenstructuur.

De oever van de Amstel (welke onderdeel uitmaakt van beide bestemmingsplangebieden) maakt deel uit van de ecologische structuur van Amsterdam. Er zijn geen ontwikkelingen voorzien, die nieuwe belemmeringen in deze structuur veroorzaken.

1.6.2 Soorten

Zoogdieren

Kans op vleermuizen

Er is een (kleine) kans dat er vleermuizen in gebouwen in het plangebied verblijven. Bij sloop van gebouwen, die potentieel geschikt zijn als vleermuizenverblijfplaats is nader onderzoek nodig. Met batdetectoren moet dan volgens het vleermuizenprotocol worden vastgesteld of er vleermuizen zijn. Voor een deel van de bestemmingsplangebieden is in de zomer van 2012 een aanvang gemaakt met dit onderzoek.

In de bestemmingsplangebieden moeten de volgende soorten vaste verblijfplaatsen worden onderzocht:

- zomerverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis in gebouwen;
- winterverblijfplaatsen gewone en ruige dwergvleermuis in gebouwen;
- kraamkolonies van gewone dwergvleermuizen in gebouwen;
- baltsplaatsen van gewone en ruige dwergvleermuis in gebouwen;
- vliegroutes voor gewone en ruige dwergvleermuis.

Bij de planning van het onderzoek naar vleermuizen moet rekening worden gehouden met de onderzoeksperiode en de houdbaarheid van de resultaten. Voor het onderzoek is een compleet 'vleermuizenseizoen' nodig (van begin mei tot half september) en onderzoeksgegevens die bij een ontheffingsaanvraag gebruikt worden, mogen niet ouder zijn dan drie jaar.

Vleermuizen worden door de Flora- en faunawet zwaar beschermd. Als uit het nader onderzoek blijkt dat er vaste verblijfplaatsen in de gebouwen zijn, moet er volgens de Flora- en faunawet gehandeld worden. In de gedragscode van de Gemeente Amsterdam staan hiervoor de richtlijnen. Hieronder volgt wat de consequenties kunnen zijn.

Bij de sloop of renovatie van een gebouw met vleermuizen moeten er maatregelen worden getroffen om de vleermuizen geen schade toe te brengen. De te treffen maatregelen zijn afhankelijk van het type verblijfplaats. Mogelijke maatregelen zijn:

- bij de planning van de sloopwerkzaamheden rekening houden met kwetsbare periodes van de aangetroffen soorten, deze periodes verschillen per type verblijfplaats;
- het ongeschikt maken van verblijfplaatsen op het juiste moment (zodat vleermuizen voor de sloop kunnen wegtrekken).

Verder moet worden aangetoond dat de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaatsen behouden blijft. Dat kan door:

- werkzaamheden aan gebouwen met geschikte verblijfsplaatsen te faseren;
- in de nieuwbouw of in gebouwen in de nabije omgeving voorzieningen te treffen waardoor vleermuizen deze gebouwen weer als verblijfplaatsen kunnen gebruiken. Dit kan door bijvoorbeeld een deel van een spouwmuur voor vleermuizen toegankelijk te maken of vleermuiskasten in te metselen of op te hangen.

Eventuele ontheffingsaanvraag verblijfplaatsen van vleermuizen

Voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen is een ontheffing van artikel 11 van de Flora- en faunawet nodig. Omdat vleermuizen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan kan alleen ontheffing worden aangevraagd op grond van een belang uit de Habitatrichtlijn. In vrijwel alle gevallen is alleen het volgende belang van toepassing: *'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'*.

Bij een ontheffingsaanvraag moet aangetoond worden:

- dat er een geldig belang van toepassing is;
- dat met het treffen van mitigerende maatregelen de vleermuizen ontzien kunnen worden en
- dat er met bijvoorbeeld compenserende maatregelen voldoende alternatieve verblijfsmogelijkheden gecreëerd kunnen worden.

Overige zoogdieren

Kleine zoogdieren, zoals konijn, egel, mol, bosmuis en veldmuis kunnen in het gehele plangebied van de bestemmingsplannen A2/Joan Muijskenweg en Amstelkwartier fase 2 in bermen en kleine groenstroken worden verwacht. Voor deze zoogdieren is het leefgebied in het grootste deel van de bestemmingsplangebieden beperkt. Alleen langs de randen: in de groenstrook langs de Amstel en in de bermen en taluds van de A2 is er beschutting. Hier kunnen ook grotere zoogdieren zoals hermelijn, wezel en bunzing langs trekken.

Voor de genoemde zoogdieren geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling.

Amfibieën, reptielen en vissen

Leefgebied voor amfibieën – groene kikker, bruine kikker en kleine watersalamander - is er in het water langs het volkstuintenpark Amstelglorie. Voor deze amfibiesoorten is er een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Van de zwaarder beschermde rugstreeppad zijn in de omgeving van de bestemmingsplangebieden geen waarnemingen bekend; het is dan ook onwaarschijnlijk dat deze het plangebied zal bereiken.

Voor de ringslang is er in plangebied geen leefgebied. In de omgeving wordt incidenteel een doortrekkende ringslang gezien.

Het water van het Duivendrechtsevaart het 'RWZI-haventje' staat in open verbinding met de Amstel. Soorten kunnen zich eenvoudig door het hele plangebied verplaatsen. De meest voorkomende soorten in de Amstel zijn: alver, baars, blankvoorn, brasem, snoekbaars (Vismonsters Waternet). In de bestemmingsplangebieden is geen geschikt biotoop voor de in Amsterdam voorkomende beschermde vissoorten: rivierdonderpad, kleine modderkruiper en bittervoorn.

Broedvogels

In het deel van de bestemmingsplangebieden waar ontwikkelingen worden voorzien komen naast een aantal algemene soorten van het stedelijk gebied zoals ekster, houtduif, heggenmus, pimpelmees en koolmees enkele bijzondere soorten voor. De grote bonte specht in oude bomen, de zwarte roodstaart in gebouwen. Ook is het mogelijk dat de boerenzwaluw in een leegstaand gebouw of loods broedt. Boerenzwaluw, koolmees, pimpelmees, grote bonte specht en zwarte roodstaart staan op de lijst van vogels, waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, maar waarvan de inventarisatie wel gewenst is.

Vooraf in de groenstrook langs de A2 kunnen verscheidene broedvogels worden verwacht. Hier kunnen ook vogels als buizerd, sperwer en boomvalk gaan broeden. De nesten van deze roofvogels zijn jaarrond beschermd. In dit deel van het bestemmingsplangebied worden geen ontwikkelingen voorzien.

Flora

In het plangebied zijn in het voorjaar van 2012 geen rietorchissen gezien. In 2011 zijn de muurplanten op de kades geïnventariseerd. Op de kades langs de Duivendrechtsevaart zijn er twee groeiplaatsen van tongvarens. Beide met één exemplaar. Langs de Amstel zijn drie groeiplaatsen, waarvan twee met tongvarens, respectievelijk één en bijna honderd exemplaren en één van gele helmblomen, met 125 exemplaren. In de RWZI-haven is een groeiplaats met één tongvaren. De tongvaren en de gele helmblom zijn beschermde soorten (tabel 2). Bij werkzaamheden kan van de gedragscode van Amsterdam gebruik maken. Een ontheffingsaanvraag is dan niet nodig.

Insecten

In de bestemmingsplangebieden komen geen beschermde insectensoorten voor.

1.6.3 Samenvatting en conclusies

Voor deelgebied 5 en het noordelijk deel van deelgebied 1C zijn nieuwe bestemmingsplannen in voorbereiding. In de bestemmingsplannen wordt naar verwachting een wijzigingsbevoegdheid opgenomen voor de aanleg van een brug over het insteekkanaal. Sloop van gebouwen is ook mogelijk. De groenstroken rond de A2 blijven onveranderd.

Gezien de afstand tot Natura2000-gebieden en gebieden van de EHS zijn hierop geen significante effecten te verwachten.

Er is een kans op verblijfplaatsen van vleermuizen in gebouwen. Wanneer de plannen voor sloop concreet worden, moeten deze gebouwen – volgens het vleermuizenprotocol – nader worden onderzocht. Voor de uitvoering van het onderzoek en een eventuele ontheffingsaanvraag moet gerekend worden op een doorlooptijd van ongeveer anderhalf jaar.

Voor het verkrijgen van een ontheffing voor verblijfplaatsen van vleermuizen moet aangetoond worden dat deze aanwezig zijn. Verder moet worden onderbouwd dat er 'een dwingende reden van groot openbaar belang (...) is. Daarnaast moet er in het plan in alternatieve verblijfplaatsen voor vleermuizen voorzien worden en is het nodig om bij de sloop van gebouwen maatregelen te treffen om deze soort te ontzien. Als aan deze voorwaarden voldaan wordt zal naar alle waarschijnlijkheid ontheffing worden verleend.

Bijlage lijst met waargenomen en verwachte soorten per deelgebied

	FF	RL	1C	2	4B	5
Zoogdieren						
Egel	F1				X	X
Mol	F1		X	X	X	X
Gewone bosspitsmuis	F1				X	X
Gewone dwergvleermuis	F3 H4		O	O	X	X
Ruige dwergvleermuis	F3 H4		O	O	X	X
Laatvlieger	F3 H4	KW			O	O
Haas	F1					X
Konijn	F1				X	X
Veldmuis	F1				X	X
Bosmuis	F1		X	X	X	X
Bruine rat			X	X	X	X
Wezel	F1					X
Hermelijn	F1	GE				X
Bunzing	F1					X
Broedvogels						
Wilde Eend	V				X	X
Krakeend	V					X
Waterhoen	V				X	X
Meerkoet	V				X	X
Scholekster	V			O		
Houtduif	V		X	X	X	X
Grote Bonte Specht	V		X	X		X
Winterkoning	V		X	X	X	X
Sperwer	V					O
Buizerd	V					O
Boomvalk	V					O
Heggenmus	V		X	X	X	X
Roodborst	V		X	X	X	X
Merel	V		X	X	X	X
Zanglijster	V				X	X
Kleine Karekiet	V				X	X
Grasmus	V				X	X
Tuinfluitier	V				X	X
Zwartkop	V				X	X
Tjiftjaf	V				X	X
Fitis	V				X	X
Huismus	V	GE			O	
Pimpelmees	V		X	X	X	X
Koolmees	V		X	X	X	X
Boerenzwaluw	V	GE	O			
Ekster	V		X		X	X
Zwarte roodstaart	V		X			
Halsbandparkiet	V					X
Amfibieën/Reptielen						
Kleine watersalamander	F1				X	X

	FF	RL	1C	2	4B	5
Gewone pad	F1				X	X
Bruine kikker	F1				X	X
Groene kikker complex	F1				X	X
Ringslang	F3	KW			X	X
Flora						
Tongvaren	F2		X			X
Gele helmblom	F2		X			

Flora- en faunawetcoderingen

F1 = Flora- en faunawet, tabel 1

F2 = Flora- en faunawet, tabel 2

F3 = Flora- en faunawet, tabel 3

F3H4= Flora- en faunawet, tabel 3 en Europese Habitatrichtlijn bijlage IV

Rode lijstcoderingen

GE= gevoelig

KW=kwetsbaar

Aanwezigheid

X = zeker aanwezig

O = mogelijk aanwezig

Bijlage lijst vogelsoorten

Algemene gegevens per soort						Gegevens per soort bij ruimtelijke ingreep				
soort	Aantal broedparen (bron SOVON)	Kolonie-broeder	Aanwezig in bebouwde omgeving	Aanwezig in natuur-gebieden	Categorie vaste nesten	Hoe groot is de kans dat de soort wordt aangetroffen tijdens de ingreep	Heeft de soort de mogelijkheid om zelfstandig	Is er voldoende mogelijkheid om met succes een kunstmatig alternatief	Welke actie is mogelijk?	
In principe jaarrond beschermd										
Boomvalk	750 – 1000	Nee	Nee	Ja	4	Mogelijk	Ja	Ja	Ten zuiden van het plangebied zijn alternatieve mogelijkheden voor nestbouw	
Buizerd	8000 – 10000	Nee	Nee	Ja	4	Mogelijk	Ja	Ja	Ten zuiden van het plangebied zijn alternatieve mogelijkheden voor nestbouw	
Sperwer	4500	Nee	Nee	Ja	4	Mogelijk	Ja	Ja	Ten zuiden van het plangebied zijn alternatieve mogelijkheden voor nestbouw	
Huismus	500.000 – 1.000.000	Ja	Ja	Nee	2	Groot	Nee	Ja	Alternatieve leefgebieden in de directe omgeving kunnen met een aantal maatregelen aantrekkelijk worden gemaakt.	
Niet jaarrond beschermd inventarisatie wel gewenst										
Boerenwaluw	100.000 – 200.000	Nee	Ja	Nee	5	Mogelijk	Moeilijk	Ja	Onder bruggen kunnen voorzieningen voor nesten worden aangebracht	
Koolmees	500.000-600.000	nee	Ja	ja	5	Groot	ja	ja	Nestkastjes	
Pimpelmees	125.000 - 200.000	Nee	Ja	Ja	5	Redelijk groot	ja	ja	Nestkastjes	
Ekster	40.000-60.000	Nee	Ja	nee	5	Groot	ja	Nee	Niet nodig	
Grote bonte specht	55.000 tot 65.000	Nee	Ja	ja	5	Redelijk groot	ja	Ja	Niet nodig	
Zwarte roodstaart	27.000 - 37.000	Nee	Ja	Ja	5	Redelijk groot	Ja	Nee		
Andere aangetroffen soort										
krakeend	6.000-7000	nee	Ja	Ja	5	Redelijk groot	Ja	nee		
Wilde eend	350.000-500.000	nee	Ja	Ja	5	Groot	Ja	nee		
waterhoen	40.000-55.000	nee	Ja	Ja	5	Groot	Ja	nee		
meerkoet	130.000-180.000	nee	Ja	Ja	5	Groot	Ja	nee		
houtduif	400.000-500.000	nee	Ja	Ja	5	Groot	Ja	nee		
winterkoning	500.000-600.000	nee	Ja	Ja	5	Groot	Ja	nee		
heggenmus	200.000-250.000	nee	Ja	Ja	5	Groot	Ja	nee		
roodborst	350.000-450.000	nee	Ja	Ja	5	Groot	Ja	nee		
merel	900.000-1.200.000	nee	Ja	Ja	5	Groot	Ja	nee		
grasmus	130.000-150.000	nee	Ja	Ja	5	Groot	Ja	nee		
tijftjaf	550.000-600.000	nee	Ja	Ja	5	Groot	Ja	nee		
fitis	450.000-550.000	nee	Ja	Ja	5	Groot	Ja	nee		
kleine karekiet	150.000-250.000	nee	Ja	Ja	5	Groot	Ja	nee		
scholekster	80.000-130.000	nee	ja	Ja	5	Groot	Ja	nee		
Niet door Flora- en faunawet beschermd										
Halsbandparkiet	>10.000	Nee	Ja	Nee	?	Redelijk groot	Ja	nee		